

Белан Т.Г.

ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА

*Методичні рекомендації
для студентів-магістрантів спеціальності
014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології)*

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ «КОЛЕГІУМ»
імені Т.Г. Шевченка

Белан Т.Г.

ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА

*Методичні рекомендації
для студентів-магістрантів спеціальності
014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології)*

Чернігів
2020

УДК 378.147.091.33-027.22:62/64(072)
ББК Ч489.518я7
Б43

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Міненко А.О. – доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної та початкової освіти, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Третьяк О.С. – доктор педагогічних наук, професор кафедри археології, етнології та краєзнавчо-туристичної роботи, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Белан Т.Г.

Б43 Виробнича (педагогічна) практика : методичні рекомендації для студентів-магістрантів спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології). – Чернігів: Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, 2020. – 28 с.

Посібник призначений для студентів V курсу технологічного факультету Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, які проходять виробничу (педагогічну) практику в закладах освіти.

У посібнику детально висвітлені завдання та обов'язки студентів-практикантів на період практики, обов'язки методистів і керівників практики, представлено добірку методичних матеріалів і порад щодо організації освітнього процесу учнів і студентів.

Посібник може бути використаний керівниками виробничої (педагогічної) практики та методистами закладів вищої освіти.

Рекомендовано до друку
вченою радою технологічного факультету
Національного університету «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка
(протокол № 1 від 31.08.2020 р.)

© Белан Т.Г., 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I. Зміст, функції, етапи виробничої (педагогічної) практики студентів-магістрантів спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології)	8
II. Права й обов'язки студента-практиканта та методистів під час проходження виробничої (педагогічної) практики	10
2.1. Обов'язки студента-практиканта	8
2.2. Права студента-практиканта	8
2.3. Обов'язки старости групи студентів-практикантів	8
2.4. Обов'язки керівника педпрактики	9
2.5. Обов'язки методиста з фаху	9
2.6. Обов'язки методиста з педагогіки і психології	9
2.7. Критерії оцінювання роботи студента-практиканта	10
2.8. Результати виробничої (педагогічної) практики.....	11
III. Особливості організації виробничої (педагогічної) практики студентів-магістрантів	13
3.1. Мета і завдання виробничої (педагогічної) практики магістрантів V курсу в ЗЗСО	13
3.2. Мета і завдання виробничої (педагогічної) практики магістрантів V курсу в ЗВО.....	18
ДОДАТКИ	23

ВСТУП

Підготовка сучасного педагога, вчителя, вихователя, здатного сприяти вдосконаленню суспільства, є загальнодержавним завданням, яке включає багато організаційних і змістових систем та процесів. Однією із складових змістових систем та процесів є виробнича (педагогічна) практика.

Виробнича (педагогічна) практика як форма організації навчання у закладі вищої освіти передбачена Законом України «Про вищу освіту» та «Положенням про проведення практики студентів у закладах вищої освіти України».

У «Положенні про організацію освітнього процесу в НУЧК імені Т.Г. Шевченка» зазначено, що практична підготовка студентів університету є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття ступеня вищої освіти і має на меті набуття студентом відповідних компетентностей. Структура практичної підготовки та терміни її проведення визначаються навчальним планом.

Метою практики, як зазначено у «Положенні про організацію та проведення практики студентів НУЧК імені Т.Г. Шевченка», є оволодіння студентами сучасними методами і формами організації освітнього процесу в закладах освіти; формування в них на базі одержаних в університеті знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних для професійної діяльності умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності. Також зауважено, що практика передбачає безперервність та послідовність її проведення за умови одержання достатнього для професійної діяльності обсягу компетентностей у відповідності з характеристикою фахівця освітнього ступеня «магістр».

Виробнича (педагогічна) практика у закладі вищої освіти спрямована на практичне пізнання закономірностей і принципів професійної педагогічної діяльності, на реалізацію їх у ході практичної діяльності магістрантів, на теоретичне осмислення педагогічних явищ і фактів. У ході виробничої (педагогічної) практики знання з психолого-педагогічних та спеціальних дисциплін спрямовуються в русло

практичних дій, на розв'язання конкретних педагогічних задач. Самостійна підготовка до проведення навчальних занять, виховних заходів, безпосереднє проведення занять і контакт з учнями або студентами, участь у розробці методичних і навчальних посібників, підготовка стіннівок тощо, дозволяє чітко визначити організаційно-методичні етапи роботи, розвиває культуру мовлення і спілкування, вчить грамотно відповідати на запитання підростаючого покоління та орієнтуватися в науково-інформаційному та освітньому просторах.

Виробнича (педагогічна) практика є невід'ємною частиною професійної підготовки магістрантів спеціальності Середня освіта (Трудове навчання та технології), забезпечує поєднання теоретичної підготовки студентів з їхньою практичною діяльністю, а також, є серйозною перевіркою готовності майбутнього педагога присвятити своє життя викладацькій справі.

////////////////////

I. ЗМІСТ, ФУНКЦІЇ, ЕТАПИ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ-МАГІСТРАНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ)

Термін «практика» вживається насамперед як перевірка теорії в реальній діяльності. Практика впливає на діяльність, формує уявлення і ставлення людини до світу, впливає на її свідомість і світогляд. У науці практика збуджує інтереси, зміцнює пізнавальну активність, полегшує розуміння явищ тощо.

Виробнича (педагогічна) практика як особлива форма організації освітнього процесу, спрямована на поглиблення, закріплення і застосування теоретичних знань студентів у практичній діяльності і на пристосування до умов майбутньої професії.

Виробнича (педагогічна) практика – це важлива складова професійної підготовки магістрантів, спрямована на закріплення та реалізацію в умовах закладу вищої освіти набутих предметних, психолого-педагогічних, науково-методичних знань, умінь і навичок, необхідних для майбутньої науково-педагогічної діяльності.

Учені (Абдулліна О.А., Кара С.І.) наголошують на тривалості і безперервності виробничої (педагогічної) практики, яка забезпечує фундамент для формування основних педагогічних умінь і навичок у майбутніх учителів та виділяють ряд функцій, які виконує виробнича (педагогічна) практика:

- адаптаційну, яка передбачає ознайомлення з різними видами навчально-виховних закладів, звикання до ритму педагогічного процесу школярів, орієнтування у системі внутрішньо шкільних стосунків;

- навчальну – актуалізація, поглиблення та застосування теоретичних знань, формування педагогічних умінь і навичок;

- виховну – формування ставлення до педагогічної професії, професійно значущих якостей особистості вчителя, розуміння необхідності самоосвіти та самовиховання, студент повинен виробити в собі почуття відповідальності до виконання своїх обов'язків;

- розвивальну – розвиток педагогічних здібностей студентів, педагогічного мислення, мотиваційної сфери до педагогічної діяльності;

- діагностичну – перевірка рівня особистісних та професійних якостей майбутнього вчителя, професійної придатності та підготовленості до педагогічної діяльності;

- рефлексивну, яка передбачає самопізнання, самовизначення;

– комунікативна – удосконалення знань про комунікативну діяльність учителів, використовуючи їх у системах: учитель – учень, учитель – батьки, вчитель – вчителі, вчитель – адміністрація, вчитель – громадськість;

– інтегруючу, яка передбачає актуалізацію раніше набутих теоретичних знань та елементарних умінь з педагогіки, спрямування їх на виконання визначених завдань.

Усі виділені функції виробничої (педагогічної) практики повинні здійснюватися в їх органічній єдності та у тісному взаємозв'язку. Тільки за таких умов практична підготовка зможе посісти відповідне їй місце в системі професійної підготовки майбутніх учителів та розглядатися як одна з головних форм організацій навчання у вищих навчальних закладах, під час проходження якої, в реальних умовах можна зрозуміти сутність та причину виникнення тих чи інших педагогічних ситуацій і проаналізувати їх, визначити умови та шляхи підвищення ефективності освітнього процесу.

Час проходження виробничої (педагогічної) практики студентів-магістрантів умовно можна поділити на чотири етапи: ознайомчий, етап планування, реалізаційний та підсумковий.

Тривалість ознайомчого етапу залежить від індивідуально-психологічних особливостей студентів, професійно-педагогічної підготовки, від ставлення адміністрації закладу освіти і педагогічних працівників до виробничої (педагогічної) практики взагалі і до студентів зокрема. Студенти в перший день виробничої (педагогічної) практики ознайомлюються із навчальним закладом, знайомляться з учнями (студентами), закріпленого за ним класу (групи), з класним керівником (куратором), ознайомлюються із змістом і методами навчальної та виховної роботи в закріпленому класі (групі).

На етапі планування студенти в залежності від завдань виробничої (педагогічної) практики планують свою подальшу роботу: складають план своєї педагогічної діяльності на наступні тижні, збирають інформацію для написання психолого-педагогічної характеристики колективу класу (групи), займаються розробкою уроків та виховних заходів тощо. На цьому етапі студенти планують написання експериментальної частини магістерської роботи.

На реалізаційному етапі студенти виконують функції вчителя-предметника (викладача вищої школи) та класного керівника (куратора) та вирішують поставлені перед ними завдання. Протягом усього етапу вони беруть активну участь у житті учнівського (студентського) колективу.

Підсумковий етап охоплює останні дні виробничої (педагогічної) практики і перші дні після виробничої (педагогічної) практики. В цей час студенти оформлюють звітну документацію щодо результатів проходження виробничої (педагогічної) практики.

////////////////////

II. ПРАВА Й ОBOB'ЯЗКИ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА ТА МЕТОДИСТІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ

2.1. Oбoв'язки студента-практиканта

- знаходитись у закладі освіти протягом 5 днів на тиждень, не менше 6 годин на день;
- виконувати всі види робіт, передбачені програмою виробничої (педагогічної) практики, ретельно готуватись до проведення уроків і позакласних заходів, проводити психолого-педагогічні дослідження для підготовки випускної роботи магістра;
- впродовж практики вести педагогічний щоденник;
- дотримуватись внутрішнього режиму закладу освіти, виконувати розпорядження адміністрації, вчителів, викладачів, методистів та керівника практики;
- подати звіт та необхідну документацію через 2-3 дні після закінчення практики.

2.2. Права студента-практиканта

- звертатися по допомогу з усіх питань до керівника практики, методистів, вчителів, викладачів;
- вносити пропозиції щодо удосконалення організації та проведення виробничої (педагогічної) практики;
- брати участь у засіданні педагогічної ради школи та засіданнях кафедри;
- користуватися бібліотекою, навчально-методичними матеріалами, які наявні в майстернях школи або університету;
- студенту, який не виконав програму практики без поважних причин, радою факультету може бути надано право проходження практики повторно без відриву від навчальних занять в університеті. Студент, який повторно отримав негативну оцінку з практики, відраховується з закладу вищої освіти.

2.3. Oбoв'язки старости групи студентів-практикантів

- здійснювати облік відвідування студентами закладу освіти;
- повідомляти студентів про консультації, доручення керівника практики, методистів;
- організувати роботу з підготовки і збирання матеріалів для виставки, що проводитиметься на факультеті після завершення виробничої (педагогічної) практики (наочні посібники до занять, виготовлені студентами, фото- і відеоматеріали, кращі конспекти уроків тощо).

2.4. Обов'язки керівника педпрактики

- розробляє програму, завдання, вимоги до проходження та оцінювання діяльності студентів-практикантів під час проходження виробничої (педагогічної) практики;
- розподіляє студентів на групи, закріплює їх за школами;
- готує наказ про проведення виробничої (педагогічної) практики;
- організовує та проводить настановчу конференцію для студентів-практикантів;
- контролює роботу групових керівників-методистів практики;
- організовує проведення підсумкової конференції за участю керівників практики, методистів і педагогічних працівників шкіл;
- підводить підсумки виробничої (педагогічної) практики на факультеті та готує звіт.

2.5. Обов'язки методиста з фаху

- здійснює загальне керівництво і несе відповідальність за проходження практики закріплених за ним студентів;
- спільно з заступником директора (завідуючим кафедрою) закладу освіти планують види роботи студентів: навчальну, наукову, виховну, профорієнтаційну;
- спільно з керівником практики затверджує складений студентом-практикантом індивідуальний план навчальної і виховної роботи на період виробничої (педагогічної) практики;
- консультує студентів з питань підготовки та проведення уроків і позакласних заходів;
- перевіряє, затверджує і оцінює розроблені студентами плани-конспекти уроків;
- відвідує всі залікові навчальні заняття, що проводяться студентами, аналізує і оцінює їх проведення;
- здійснює контроль за практикою студентів, вчасно виявляє недоліки і вживає заходи щодо їх усунення;
- готує студентів до виступу на підсумковій конференції з виробничої (педагогічної) практики, допомагає в оформленні матеріалів для виставки;
- бере участь у настановчій і підсумковій конференціях, присвячених виробничій (педагогічній) практиці студентів.

2.6. Обов'язки методиста з педагогіки і психології

- контролює виховну роботу студента-практиканта;
- надає допомогу студентам, консультує їх з актуальних питань навчання і виховання, врахування індивідуальних особливостей особистості;

- надає допомогу в підготовці та проведенні виховних заходів;
- відвідує виховні заходи, які проводить студент-практикант;
- спільно з іншими студентами-практикантами аналізує та оцінює проведений виховний захід;
- керує роботою студентів з вивчення колективу учнів (студентів), дає рекомендації щодо написання психолого-педагогічної характеристики колективу учнів (студентів), слідкує за виконанням інших завдань з психології і педагогіки, передбачених програмою практики;
- бере участь у настановчій і підсумковій конференціях з виробничої (педагогічної) практики.

2.7. Критерії оцінювання роботи студента-практиканта

Основними критеріями оцінки результатів виробничої (педагогічної) практики є наступні:

- ступінь сформованості професійно-педагогічних умінь;
- рівень теоретичного осмислення студентами своєї практичної діяльності (її завдань, змісту, методів, результатів, труднощів);
- рівень професійної і суспільної спрямованості майбутніх учителів (інтерес до педагогічної професії, любов до дітей, активність, відповідальне і творче ставлення до роботи);
- рівень активності, творчості студентів у всіх видах діяльності, якість її виконання;
- дисциплінованість;
- науковий рівень проведення аналізу та самоаналізу педагогічної діяльності.

Зміст критеріїв оцінювання результатів виробничої (педагогічної) практики

Оцінка «відмінно» – студент упевнено проводить уроки і виховні години; систематично, творчо і якісно організовує освітній процес з учнями класу, закріпленого за студентом; правильно і якісно виконує всі завдання виробничої (педагогічної) практики; здійснює вибір форм і методів навчально-виховної роботи згідно вікових і індивідуальних особливостей учнів; застосовує набуті теоретичні знання в практичній діяльності та удосконалює їх. Студент постійно працює з додатковою літературою. Оформлює і подає звітну документацію згідно вимог. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження виробничої (педагогічної) практики. Характеристика студента-практиканта позитивна, оцінка керівника бази проходження практики – «відмінно».

Оцінка «добре» – завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Студент відчуває незначні труднощі під час проведення уроків та виховних годин; впевнено застосовує набуті знання та вміння; самостійно вирішує організаційні питання в закріпленому класі; знайдено взаєморозуміння з педагогічним та учнівським колективами.

В практичній діяльності інколи допускає неточності, виконує деякі завдання під керівництвом учителя-предметника або класного керівника.

Оформлення документації відповідає вимогам. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження виробничої (педагогічної) практики. Характеристика студента-практиканта позитивна, оцінка керівника бази проходження практики – «добре».

Оцінка «задовільно» – завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Відсутні елементи самостійності у вирішенні педагогічних задач. Студент допускає деякі помилки при викладенні матеріалу; відсутні необхідні організаторські здібності та вміння керувати учнівським колективом; виникають проблеми у підтриманні робочої атмосфери, дисципліни, порядку, в організації учнів на навчально-виховну роботу, у налагодженні контакту з учнями; практикант почуває себе дещо некомфортно серед учителів.

Недостатньо високий рівень загально-педагогічної культури; відсутнє вміння аналізувати роботу практикантів і свою власну. Звітна документація оформлена з помилками. У характеристиці-відгуку оцінка керівника бази виробничої (педагогічної) практики – «задовільно».

Оцінка «незадовільно» – завдання невиконані. Виявлені проблеми встановлення контакту, не сформовані вміння проводити відповідні види педагогічної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутній щоденник, характеристика-відгук.

При підбитті підсумків виробничої (педагогічної) практики враховується оцінка всіх викладачів, що брали участь у керівництві практикою та її методичному забезпеченні, оцінка вчителя-предметника та класного керівника (куратора).

2.8. Результати виробничої (педагогічної) практики

За наслідками проходження виробничої (педагогічної) практики студенти повинні набути наступні вміння:

Конструктивні:

- планувати навчально-виховну роботу;
- відбирати, аналізувати й синтезувати навчальний матеріал;
- планувати систему перспективних ліній у розвитку окремої особистості та колективу.

Дидактичні:

- доступно і зрозуміло передавати учням навчальний матеріал;
- викликати інтерес до навчального предмета;
- спонукати учнів до активного, самостійного мислення.

Організаторські:

- виявляти й організовувати актив класу, студентської групи; організовувати різні види колективної та індивідуальної діяльності учнів (студентів), розвивати їхню активність;
- здійснювати контроль і допомогу в розумовому розвитку учнів (студентів);
- здійснювати контроль і допомогу у виконанні доручень; організовувати роботу з батьками та громадськістю.

Комунікативні:

- встановлювати педагогічно доцільні відносини з учнями (студентами) та їх батьками, вчителями (викладачами ЗВО), адміністрацією закладу освіти;
- регулювати внутрішньокolleктивні та міжколективні відносини; передбачати результат педагогічної дії на відносини з учнями (студентами).

Мовленнєві:

- чіткість, виразність, правильність мовлення;
- висловлювати думки ясно, просто, зрозуміло для учнів (студентів).

Дослідницькі:

- вивчати індивідуальні особливості учнів (студентів) та колективу;
- критично оцінювати свій досвід, результати своєї діяльності;
- усвідомлено вдосконалювати педагогічну майстерність, самоосвіту та самовиховання;
- використовувати в роботі психолого-педагогічні дослідження, передовий педагогічний досвід;
- прогнозувати використовувані засоби і методи роботи.

ІІІ. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ-МАГІСТРАНТІВ

3.1. Мета і завдання педагогічної (виробничої) практики магістрантів V курсу в ЗЗСО

Мета педагогічної (виробничої) практики – оволодіння студентами-магістрантами сучасними методами, формами, новітніми технологіями навчальної роботи у закладах загальної середньої освіти, забезпечення особистісної готовності майбутніх учителів технологій до практичної реалізації набутих теоретичних знань, формування професійних вмінь та навичок, формування готовності до професійної педагогічної діяльності..

Основними **завданнями** виробничої (педагогічної) практики є:

- поглиблення і закріплення теоретичних знань з психолого-педагогічної і фахової методичної підготовки, в процесі їх використання при вирішенні практичних педагогічних задач та проблемних ситуацій;

- безпосередня участь у підготовці і проведенні уроків різного типу за програмою практики із застосуванням різноманітних форм і методів навчання;

- виконання функцій класного керівника і проведення позаурочних та позашкільних виховних заходів;

- розвиток у студентів професійних педагогічних якостей та інтересу до науково-дослідної роботи в галузі педагогічних наук;

- вивчення та узагальнення педагогічного досвіду учителів;

- залучення студентів до громадсько-корисної діяльності та роботи з професійної орієнтації в школі;

- виховання професійно значущих якостей особистості вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті;

- розвиток професійних умінь;

- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи в закладі загальної середньої освіти, з передовим педагогічним досвідом.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- особливості організації освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти;

- необхідний об'єм навчальної інформації;

- зміст навчальних програм з трудового навчання та інформатики;

- форми, методи, прийоми організації освітнього процесу;

- методи вивчення соціально-психологічних особливостей учнівського колективу;

- методи активізації навчальної діяльності учнів;

– зміст нормативної документації, що стосується планування і організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.

вміти :

- здійснювати календарно-тематичне планування уроків технологій, інформатики, виховних заходів;
- організовувати уроки з технологій, інформатики та виховні заходи;
- розробляти плани-конспекти уроків, аналізувати досвід роботи вчителів;
- здійснювати профорієнтацію учнів;
- досліджувати соціально-психологічні особливості учнівського колективу і складати його психологічну характеристику;
- розробляти і виготовляти наочні посібники до уроків.

Назва практики	Курс	Семестр	Кількість тижнів	Навчальні години	Кількість кредитів
Виробнича (педагогічна)	I	I	6	270	9

Інформаційний обсяг виробничої (педагогічної) практики

Змістовий модуль № 1. НАВЧАЛЬНА І МЕТОДИЧНА РОБОТА

1. Підготувати і провести уроки технологій (6 уроків).
2. Підготувати і провести уроки з інформатики (6 уроків).
3. Відвідати уроки вчителів технологій та інформатики, студентів-практикантів, здійснити їх аналіз.
4. Розробити календарно-тематичні плани уроків технологій та інформатики.
5. Розробити плани-конспекти до занять.
6. Виготовити наочні дидактичні посібники до уроків.
7. Пройти педагогічні онлайн-курси та отримати сертифікат.

Звітна документація до змістового модуля №1

1. Характеристика студента-практиканта з місця проходження виробничої (педагогічної) практики з підписами директора, заступника директора, вчителів технологій та інформатики, класного керівника, завірені печаткою школи.
2. Оформлений журнал виробничої (педагогічної) практики.

3. По одному розгорнутому і окремо оформленому плану-конспекту уроків технологій та інформатики, які були проведені. Обов'язково з відгуком учителя про проведені студентом заняття, а також із самоаналізом.

4. Особистий щоденник з планами-конспектами занять та їх самоаналізом, календарно-тематичним плануванням та іншою інформацією.

5. Наочні посібники, дидактичні матеріали, розроблені під час проходження виробничої (педагогічної) практики.

6. Відео та фото матеріали, на яких зафіксовані моменти виконання студентом завдань виробничої (педагогічної) практики

7. Сертифікат про проходження педагогічних онлайн-курсів.

Змістовий модуль № 2.

ВИХОВНА РОБОТА

1. Розробити календарно-тематичний план виховної роботи на I семестр у закріпленому за студентом класі.

2. Розробити, підготувати і провести 3 виховні заходи.

3. Вивчити і дослідити соціально-психологічні особливості учнівського колективу.

Звітна документація до змістового модуля №2

1. Один окремо оформлений розгорнутий план-конспект з виховного заходу.

2. Окремо оформлена психолого-педагогічна характеристика учнівського колективу.

Змістовий модуль № 3.

ПРОФОРІЄНТАЦІЙНА РОБОТА

Протягом терміну проходження виробничої (педагогічної) практики провести профорієнтаційну роботу з учнями 10-11 класів:

– ознайомити учнів із спеціальностями, які вони можуть отримати у НУЧК імені Т.Г. Шевченка на технологічному факультеті;

– детально розповісти про навчання на факультеті і умови вступу;

– виявити зацікавлених у цьому учнів і провести з ними індивідуальну бесіду.

Звітна документація до змістового модуля №3

Один окремо оформлений розгорнутий план-конспект профорієнтаційного заходу.

Змістовий модуль №4. НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА

1. Обрати тему магістерської роботи.
2. Підібрати наукові джерела відповідно темі магістерської роботи.
3. Скласти орієнтовний план магістерської роботи.
4. Визначити базу проведення експериментального дослідження.

Розподіл балів за видами роботи студента

Види роботи	Кількість балів
<i>Навчальна робота</i>	
Підготовка, розробка і проведення уроків технологій (6х3)	18
Підготовка, розробка уроків з інформатики (6х3)	18
Розгорнутий план-конспект з технологій	5
Розгорнутий план-конспект з інформатики	5
Розроблені дидактичні матеріали	10
Онлайн-курси	10
<i>Виховна робота</i>	
Підготовка, розробка і проведення виховних годин (3х2)	6
Розгорнутий план-конспект виховного заходу	5
Психолого-педагогічна характеристика учнівського колективу	10
<i>Профорієнтаційна робота</i>	
Підготовка, розробка і проведення профорієнтаційного заходу	10
Розгорнутий план-конспект профорієнтаційного заходу	3
Всього	100

Контрольні заходи діагностики успішності проходження виробничої (педагогічної) практики включають поточний контроль і підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюють методисти, керівник виробничої (педагогічної) практики, вчителі, адміністрація загальноосвітнього закладу освіти. Підсумковий контроль здійснюється комісією, до складу якої входять викладачі-методисти, керівник підпрактики, завідуючий кафедрою, декан або заступник декана.

Форма підсумкового контролю успішності виробничої (педагогічної) практики: диференційований залік. Залікова оцінка виставляється за результатами усного звіту студента і перевірки методистом звітної документації.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Видра О.Г. Соціальна психологія: навчально-методичний посібник. Чернівці, 2008. 64 с.
2. Коберник О.М. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні. Навч.-метод. посібник. Умань: СПД Жовтий, 2008. 212 с.
3. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. Навч. посібник. Київ, 2005. 343 с.
4. Коберник О.М. Методика трудового навчання: проектно-технологічний підхід. Навч.-метод. Посібник. Умань: СПД Жовтий, 2008. 216 с.
5. Коберник О.М. Сучасний урок технологій у старшій школі. Навч.-метод. Посібник. Умань: СПД Жовтий, 2011. 248 с.
6. Кузьмінський А.І. Настільна книга класного керівника. Навч.-метод. посібник. Київ, 2012. 262 с.
7. Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання. Навч.-метод. посібник. Київ, 2008. 415 с.
8. Пелагейченко М.Л. Професійний довідник учителя трудового навчання. Навч.-метод. посібник. Харків, 2013. 254 с.
9. Теорія і методика навчання технологій. Навч.-метод. посібник. Умань, 2014. 480 с.
10. Фіцула М.М. Педагогіка. Навч. посібник. Київ, 2002. 528 с.

Допоміжна література

1. Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України. Київ, 2006.
2. Кондрашова Л.В., Лаврентьєва О.О., Зеленкова Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі. Навч. посіб. Кривий Ріг, 187 с.
3. Лозова В.І. Теоретичні основи виховання і навчання: навч. посібник для студентів пед. навч. закладів. Харків, 2002. 400 с.
4. Педагогічна майстерність учителя. навч. Посібник. За ред. В.М. Гриньової, С.Т. Золотухіної. Харків, 2006. 224 с.
5. Руснак І.С., Іванчук М.Г., Федірчик Т.Д. Педагогічна практика. "Пробні уроки". Навч.-метод. посіб. Чернівці, 2006. 159 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua/> або http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/28030/ – Державний стандарт базової і повної середньої освіти. Затверджений постановою Кабінету міністрів України від 23 листопада 2011

2. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/651-14> – Закон України про загальну середню освіту
3. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1060-12> – Закон України про освіту
4. <http://trudove.org.ua> – Навчальна програма з трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи.
5. <http://trudove.org.ua/post/tekhnolog-10-11> – Технології 10-11 кл. Навчальна програма (рівень стандарту, академічний рівень)
6. <http://osvita.ua/school/theory/780/> – Методи навчання та їх класифікація
7. https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/2611/. – Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти

3.2. Мета і завдання виробничої (педагогічної) практики магістрантів V курсу в ЗВО

Діяльність студентів-магістрантів під час виробничої (педагогічної) практики є аналогом професійної діяльності викладача кафедри, за якою закріплений практикант, організовується в реальних умовах закладу вищої освіти. Діяльність студентів-практикантів характеризується тим же різноманіттям, що і діяльність викладача: взаємовідношенням із студентами, викладачами, виконанням функцій викладача.

Мета виробничої (педагогічної) практики – оволодіння студентами формами, методами, новітніми технологіями здійснення навчального процесу в закладі вищої освіти, набуття досвіду застосування теоретичних знань у практичній діяльності, формування індивідуального стилю професійної діяльності.

Основними **завданнями** виробничої (педагогічної) практики є:

- закріплення, поглиблення та збагачення знань, умінь і навичок з фахових і психолого-педагогічних дисциплін;
- формування і розвиток професійних навичок та вмінь викладача закладу вищої освіти організації і проведенні освітнього процесу;
- вивчення методик і технологій проведення лекційних, практичних, лабораторних або семінарських занять;
- формування уявлень про сучасні освітні технології у закладі вищої освіти;
- підвищення професійної компетентності у відповідності з сучасними вимогами і стандартами;
- навчитися здійснювати методичний аналіз навчальних занять;
- розвивати вміння самостійності, самоосвіти, самовдосконалення в здійсненні науково-педагогічної діяльності;

- формування уявлень про посадові обов’язки і права викладача вищого педагогічного закладу освіти;
- виконання функцій куратора академічної групи і проведення виховних заходів;
- розвиток у студентів професійних педагогічних якостей та інтересу до науково-дослідної роботи в галузі педагогічних наук;
- вивчення та узагальнення науково-педагогічного досвіду викладачів;
- залучення студентів до громадсько-корисної діяльності та роботи з професійної орієнтації;
- розвиток професійних умінь;
- ознайомлення з сучасним станом освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- особливості організації освітнього процесу у закладі вищої освіти;
- необхідний об’єм навчальної інформації;
- зміст навчальних і робочих програм з дисциплін кафедри;
- форми, методи, прийоми організації освітнього процесу у закладі вищої освіти;
- методи вивчення соціально-психологічних особливостей студентського колективу;
- методи активізації навчальної діяльності студентів;
- зміст нормативної документації, що стосується планування і організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі.

вміти:

- розробляти навчальні і робочі програми дисциплін кафедри;
- організовувати заняття з дисциплін кафедри та виховні заходи в академічних групах студентів;
- розробляти плани-конспекти лекційних, практичних, семінарських і лабораторних занять, аналізувати досвід роботи викладачів;
- здійснювати профорієнтацію учнів;
- досліджувати соціально-психологічні особливості студентського колективу і складати його психологічну характеристику;
- розробляти і виготовляти наочні посібники до лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять.

Назва практики	Курс	Семестр	Кількість тижнів	Навчальні години	Кількість кредитів
Виробнича (педагогічна)	I	II	6	270	9

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ

Змістовий модуль № 1. НАВЧАЛЬНА І МЕТОДИЧНА РОБОТА

1. Проаналізувати документацію навчально-методичного забезпечення з навчальної дисципліни.
2. Розробити, підготувати і провести 1 лекційне заняття або під час лекції методиста викласти одне питання. Завдання виконується лише за умови узгодження з методистом.
3. Розробити, підготувати і провести мінімум 3 практичні або лабораторні заняття повністю або частково згідно вказівок викладача-методиста.
4. Провести контрольний захід з навчальної дисципліни.
5. Відвідувати всі заняття викладача-методиста, здійснити їх аналіз.

Звітна документація до змістового модуля №1

1. Звіт про проходження практики з послідовно викладеними результатами виконання завдань з підписом студента (коротко що було зроблено – 1-2 сторінки).
2. Конспект лекції. Відгук викладача-методиста на проведене студентом заняття. Самоаналіз лекційного заняття.
3. Конспекти практичних або лабораторних занять. Відгук викладача-методиста на проведені студентом заняття. Самоаналіз занять, які були проведені студентом.
4. Аналіз занять викладача-методиста, які відвідав студент.

Змістовий модуль № 2. ВИХОВНА РОБОТА

1. Розробити, підготувати і провести 2 виховні заходи в академічній групі студентів.
2. Організувати екскурсію для студентів.
3. Вивчити і дослідити соціально-психологічні особливості студентського колективу, скласти його психолого-педагогічну характеристику.

Звітна документація до змістового модуля №2

1. Конспекти виховних заходів. Відгук куратора про проведені студентом заняття. Самоаналіз проведених виховних заходів.
2. Психолого-педагогічна характеристика студентського колективу.

Змістовий модуль № 3.

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА

1. Підготувати до друку статтю, взяти участь у науково-практичній конференції.

2. Розпочати експериментальне дослідження відповідно до теми магістерської роботи.

Розподіл балів за видами роботи студента

Види роботи	Кількість балів
Підготовка, розробка і проведення лекційного заняття	20
Підготовка, розробка і проведення практичних або лабораторних занять	30
Підготовка, розробка і проведення виховних заходів	10
Складання психолого-педагогічної характеристики студентського колективу	10
Проведення педагогічного експерименту, збір фактичного матеріалу відповідно темі магістерської роботи	10
Друк статті, участь у науково-практичній конференції	20
Всього	100

Контрольні заходи діагностики успішності проходження виробничої (педагогічної) практики включають поточний контроль і підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюють методисти, керівник виробничої (педагогічної) практики. Підсумковий контроль здійснюється комісією, до складу якої входять викладачі-методисти, керівник педпрактики, завідувач кафедри, декан або заступник декана.

Форма підсумкового контролю успішності виробничої (педагогічної) практики: диференційований залік.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи. Київ, 2008. 72 с.
2. Видра О.Г. Соціальна психологія: навчально-методичний посібник. Чернівці, 2008. 64 с.
3. Волкова Н. Професійно-педагогічна комунікація. Навч. посіб. Київ, 2006. 256 с.
4. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. Навч. посібник. Київ, 2005. 343 с.

5. Кузьмінський А.І. Настільна книга класного керівника. Навч.-метод. посібник. Київ, 2012. 262 с.
6. Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання. Навч.-метод. посібник. Київ, 2008. 415 с.
7. Фіцула М. М. Педагогіка. Навч. посібник. Київ, 2002. 528 с.
8. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи. Навч. посіб. Київ, 2006. 352 с.

Допоміжна література

1. Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України. Київ, 2006.
2. Кондрашова Л.В., Лаврентьєва О.О., Зеленкова Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі. Навч. посіб. Кривий Ріг, 187 с.
3. Лозова В.І. Теоретичні основи виховання і навчання: навч. посібник для студентів пед. навч. закладів. Харків, 2002. 400 с.
4. Педагогічна майстерність учителя. Навч. посібник. За ред. В.М. Гриньової, С.Т. Золотухіної. Харків, 2006. 224 с.
5. Руснак І.С., Іванчук М.Г., Федірчик Т.Д. Педагогічна практика. "Пробні уроки". Навч.-метод. посіб. Чернівці, 2006. 159 с.
6. Сліпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. – Київ, 2000. 210 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua/> або http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/28030/ – Державний стандарт базової і повної середньої освіти. Затверджений постановою Кабінету міністрів України від 23 листопада 2011
2. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/651-14> – Закон України про загальну середню освіту
3. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1060-12> – Закон України про освіту
4. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> – Закон України про вищу освіту
5. <http://osvita.ua/school/theory/780/> – Методи навчання та їх класифікація
6. https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/2611/. – Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ СТУДЕНТАМ-ПРАКТИКАНТАМ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЇ

Лекція – основна форма проведення навчальних занять у вищому навчальному закладі, яка призначена для засвоєння теоретичного матеріалу. Як правило, лекція охоплює основний теоретичний матеріал окремої чи декількох тем навчальної дисципліни. Результативність проведення лекції залежить від багатьох факторів, зокрема, від типу аудиторії, з якою працює лектор, підготовки і індивідуальних якостей самого лектора тощо.

Етапи підготовки лекції:

- 1) визначення теми, її місця в навчальному курсі, зв'язку з попередніми і наступними темами;
- 2) постановка та осмислення мети лекції; очікування результатів, яких бажає досягнути лектор; виокремлення основних питань;
- 3) опрацювання необхідної науково-теоретичної літератури, навчально-методичних посібників, сучасних наукових досліджень;
- 4) визначення обсягу навчальної інформації, зокрема обсягу матеріалу з кожного питання, відбір доцільної і важливої наукової і навчальної інформації;
- 5) складання плану лекції;
- 6) мисленнє уявлення конкретної студентської аудиторії, для якої готується лекція, характерних особливостей студентів відповідного курсу, усвідомлення специфіки їхнього фаху, своєрідності поведінки під час лекції, кількості людей в аудиторії;
- 7) структурування змісту навчальної інформації за питаннями, дотримання логіки, послідовності, системності, продумування питань для дискусії, діалогу, аргументів для доказу тверджень, прикладів з практичної діяльності із врахуванням фаху і специфіки студентської аудиторії, відбір доцільних методів, прийомів;
- 8) підбір і підготовка наочного матеріалу, технічних засобів навчання;

9) написання повного тексту лекції із використанням чітких визначень і формулювань;

10) усне проголошення змісту лекції або окремих фрагментів; вироблення, коректування моделі, стилю, манер ораторського виступу і взаємодії зі студентами.

Вимоги до проведення лекції:

1) створення психологічно-комфортної атмосфери взаємодії зі студентами;

2) дотримання лектором педагогічного такту, вияв уважного, позитивного ставлення до студентів;

3) науковість та інформативність викладання, застосування сучасних наукових підходів;

4) доказовість, аргументованість викладу основних положень;

5) логічність, послідовність, системність висвітлення змісту навчальної інформації;

6) доступність, ясність, чіткість пояснення, інтерпретації наукових положень;

7) включення у зміст актуальних соціальних, моральних проблем, інформації, значущої для професійної діяльності, особистісного розвитку студентів;

8) активізації мислення студентів, опора на їхній життєвий досвід;

9) емоційність викладу навчального матеріалу;

10) застосування аудіовізуальних засобів, дидактичних матеріалів.

Структура лекції

Процес організації лекцій складається з трьох частин: вступної, основної і заключної.

У вступній частині викладач:

– встановлює контакт з аудиторією (вибір пластичної пози, доброзичливої міміки, жестів, відкритості до аудиторії);

– показує особистий позитивний психоемоційний стан і готовність до взаємодії;

– налагоджує зв'язок із пройденим навчальним матеріалом і новою інформацією, визначає її місце у системі тем, розділів навчального курсу; прогнозує її подальший розгляд;

– повідомляє тему лекції, створює у студентів позитивну установку на її вивчення;

– визначає основні питання, що будуть розглядатися під час лекції; повідомляє і дає коротку характеристику основної рекомендованої літератури;

– захоплює увагу студентів шляхом творчого поєднання різноманітних методичних прийомів: коротка емоційна розповідь про реальні події, історії з власного життя, цікаві факти тощо.

Вступна частина не повинна займати багато часу – лише 5-6 хв.

Основна частина лекції тісно поєднана з вступною. Перехід до неї іноді є непомітним для студентів. Для організації активного сприймання ними нової навчальної інформації викладач може:

– поставити питання, на яке немає готової відповіді, але яке загострює увагу;

– запросити студентів до повідомлення своїх міркувань щодо конкретних ідей;

– зробити екскурс в історію розвитку явищ, понять, що розглядаються на лекції;

– шляхом методу мозкової атаки (брейнстормінгу) стимулювати студентів до обміну ідеями щодо визначеної викладачем проблеми.

Основна частина лекції є найбільш відповідальною і тривалішою в часі. В цій частині викладач висвітлює зазначені на початку лекції питання, обґрунтовує необхідні теоретичні положення. Відповідно до сутності кожного питання викладач обирає доцільні методи, прийоми у єдності з необхідною формою викладу.

У заключній частині лектор:

– здійснює логічні, лаконічні висновки про основні поняття, положення, теорії, що розглядалися;

– нагадує про семінарські заняття, визначає характер обговорення та аналізу висвітлених ідей на цьому занятті, прагне не завантажувати студентів великим обсягом інформації;

– дає студентам можливість висловитися щодо лекції, явищ, що вивчалися, поставити питання;

– коротко повідомляє проблеми, що будуть розглядатися у наступній лекції у взаємозв'язку з висвітленими, створює позитивні очікування щодо наступної зустрічі;

– дякує студентам за увагу і прощається з аудиторією.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ СТУДЕНТАМ-ПРАКТИКАНТАМ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ТА ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття – це своєрідна форма зв'язку теорії з практикою, яка слугує для закріплення теоретичних знань шляхом залучення студентів до вирішення різних навчально-практичних та пізнавальних завдань, відпрацювання навичок тлумачення і застосування нормативно-правових актів, спеціальної літератури, технічних засобів.

Практичні заняття мають відповідати наступним вимогам:

- усвідомлення викладачем і студентами необхідності вироблення навичок і вмінь, що мають професійну спрямованість;
- навчання студентів раціональних методів оволодіння навичками і вміннями;
- забезпечення самостійної діяльності кожного студента;
- дотримання системності і логічної послідовності у формування вмінь і навичок;
- розробка завдань з чіткою професійною спрямованістю;
- обов'язкове включення творчих завдань;
- систематичний контроль за виконанням практичних завдань.

Методика проведення практичних занять повинна сприяти відпрацюванню умінь і навичок вирішення завдань, аналізу практичних ситуацій, використання нормативної та довідкової літератури. Студенти повинні вивчати ті типові завдання, з якими їм прийдеться зустрітися в професійній діяльності. Одночасно, студентів потрібно навчати не тільки стандартним процедурам, але і пошуковій діяльності в процесі розв'язування практичних задач.

Лабораторні заняття є одним з видів навчальних занять, у процесі яких студенти під керівництвом викладача особисто проводять природничі або імітаційні експерименти чи досліді з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень даної навчальної дисципліни. Лабораторні заняття проводять після прослуховування відповідних лекцій.

Обов'язковим при проведенні лабораторного заняття є дотримання таких вимог:

- лабораторні заняття проводяться у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях з використанням устаткування, пристосованого до умов навчального процесу;

- робочі місця студентів повинні бути обладнані необхідною апаратурою, інструментом, приладами та методичними вказівками для проведення лабораторних занять;

- перед початком лабораторних занять студенти повинні пройти інструктаж з техніки безпеки і розписатися у спеціальному журналі;

- лабораторні заняття проводять в підгрупах (12-15 студентів), в залежності від характеру та складності студент виконує роботу індивідуально або у складі групи;

- кожен студент веде записи про хід виконання роботи;

- на початку заняття викладач проводить інструктаж з техніки безпеки, перевіряє підготовку студентів до проведення заняття, розподіляє студентів за робочими місцями, уточнює завдання і методику виконання роботи;

- у процесі заняття викладач здійснює керівництво роботою студентів, надає необхідну консультаційну допомогу;

- у підготовці і проведенні лабораторного заняття приймає участь лаборант.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

БЕЛАН
Тетяна Григорівна

ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА

*Методичні рекомендації
для студентів-магістрантів спеціальності
014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології)*

Технічний редактор *О. Клімова*

Комп'ютерна верстка
та макетування *О. Клімова*

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія KB № 17500-6250 ПР від 16.11.2010 р.*

Підписано до друку 30.09.2020 р. Формат 60х84 1/16. Друк на різнографі.
Обл. друк. арк. 1,16. Ум. друк. арк. 1,62. Наклад 50 прим. Зам. № 799.

Редакційно-видавничий відділ ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка,
14013, м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53,
тел. 65-17-99

